

Żydzi w opinii studentów szkół wyższych Lublina i Zamościa

Wprowadzenie:

W pracy przedstawiono opinię studentów dotyczącą Żydów. Zaprezentowano płaszczyznę kontaktów jakie funkcjonują pomiędzy opiniodawcami, a przedstawicielami ludności żydowskiej. Informacje uzyskane dzięki badaniom ankietowym i zawarte w pracy dotyczą także cech, na podstawie których studenci identyfikują Żydów. Następnie opisano jak studenci postrzegają wygląd zewnętrzny, poglądy oraz cechy charakteru ludności żydowskiej. Poprzez przytoczone wyniki badań dotyczące opinii studentów na temat występowania i rodzaju wpływu Żydów np. na sprawy świata, ukazany również został poziom akceptacji dla Żydów w sytuacjach bezpośrednio dotyczących życia studentów. Końcowy etap badań umożliwia zaobserwowanie czy obydwie nacje mają wobec siebie jakiś szczególny stosunek, a jeśli tak, to jaki on jest według ankietowanych.

Badania dotyczące postrzegania Żydów były w Polsce prowadzone już wcześniej. Ich wyniki ukazały się drukiem m.in. w pozycji *Antysemityzm w Polsce i na Ukrainie: raport z badań*¹ oraz *Czy Polacy są antysemitami?*² pod redakcją Ireneusza Krzemińskiego. Obszernym zbiorem dotyczącym tematyki żydowskiej w badaniach jest książka pt. *Różni razem. Młodzi polscy naukowcy o Żydach*³ pod redakcją Jolanty Żyndul. Interesujące wyniki badań zostały również ukazane w publikacji pt. *Stereotypy narodowe w świadomości Polaków*⁴ autorstwa Jana Błuszkowskiego oraz raporcie pt. *Problemy dyskryminacji osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce* autorstwa Sławomira Łodzińskiego⁵. Wśród autorów, którzy również odnosili się do owej tematyki w swoich badaniach jest także Jerzy Tomaszewski, który napi-¹ *Antysemityzm w Polsce i na Ukrainie: raport z badań*, Warszawa 2004, s. 29 – 33.

Warszawa 2004, s. 29 – 33.

² H. Datner – Śpiewak, *Struktura i wyznaczniki postaw antysemitycznych*, [w:] *Czy Polacy są antysemitami? Wyniki badania sondażowego*, red. I. Krzemiński, Warszawa 1996, s. 34 – 41.

³ A. Wójcik, *Historia stosunków polsko – żydowskich w oczach polskiej młodzieży*, [w:] *Różni razem. Młodzi polscy naukowcy o Żydach*, red. J. Żyndul, Warszawa 2008, s. 258.

⁴ Warszawa 2003, s. 217 – 228.

⁵ S. Łodziński, *Problemy dyskryminacji osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce* (Biuro Studiów i Ekspertyz, grudzień 2003), „Raport” 2003, nr 219, s.43 – 47.

sał książkę.⁶ Co więcej, Żydzi są tematem wielu konferencji naukowych poświęconych badaniom społeczności żydowskiej w Polsce. Referaty w formie artykułów zostały przedstawione m.in. w pozycji *Żydzi i judaizm we współczesnych badaniach polskich* pod redakcją Krzysztofa Pilarczyka. Stosunki polsko – żydowskie zostały także poruszone w raportach CBOSu.

Przedmiot i cel badania:

Analiza literatury dotyczącej szeroko pojętej kwestii Żydów, jako mniejszości religijnej, etnicznej oraz ich historii pozwala zapoznać się z opiniami wielu autorów na temat szczególnego charakteru mniejszości żydowskiej. Kwestią pierwszorzędną jest określenie, kto jest Żydem. Przez długi okres w dziejach Żydów praktycznie jedyną wykładnią dającą przesłanki to tego typu sądów była religia. Wiara judaistyczna spajała lud żydowski i pozwalała na określenie tożsamości. Nowoczesne prądy w judaizmie, jak nurt ortodoksyjny, konserwatywny czy mocno kontrowersyjny podczas samego kształtowania się nurt reformatorski. Owe prądy powstawały również w oparciu o religię, w niej upatrywano odpowiedzi na wiele pytań, jak żyć zgodnie z tradycją, inni znaleźli odpowiedź, co należy zmienić, odrzucić lub zreformować. Praca związana z literaturą określa kluczową w zrozumieniu problematyki zagadnień długą, często burzliwą i tragiczną historię narodu żydowskiego. Mieściły się w tym dążenia do stworzenia własnego państwa często po rozczarowaniach związanych z asymilacją. Polska, jako państwo gdzie historia Żydów jest bardzo długa, to szczególne miejsce, a wzajemne wielowymiarowe kontakty miały wpływ zarówno na ludność polską, jak i żydowską. Wspólne doświadczenie związane z wydarzeniami II wojny światowej i holokaustu niewątpliwie stworzyły nową jakość w stosunkach polsko - żydowskich. W 67 lat po zakończeniu działań wojennych wzajemne stosunki obydwu narodów wciąż pozostawiają pole do badań dla wielu naukowców. Owa tematyka dotyczy wieloaspektowej opinii na ten temat, a w przypadku tej pracy opinii studentów, ludzi młodych, pokolenia, które większość informacji czerpie z książek, mediów, jaki i opinii członków rodziny i znajomych.

W mojej pracy staram się wykazać, że tematyka związana z ludnością żydowską nie jest obca i obojętna studentom uczelni w Lublinie i Zamościu. Od respondentów staram się dowiedzieć, jakie są ich opinie na temat dzisiejszych stosunków polsko-żydowskich, jak postrzegają i według jakich kryteriów rozpoznają, że ktoś jest Żydem. Właśnie opinie studentów z uczelni Lublina i Zamościa jest przedmiotem moich badań.

Problemy badawcze:

Definicja Mieczysława Łobockiego wskazuje, że problemem badawczym jest „pytanie, na które odpowiedź uzyskuje się w rezultacie przeprowadzonych badań naukowych.”⁷ Istotnym jest precyzyjne określenie wątpliwości, które mają podlegać badaniom. Wyodrębniłem główny problem badawczy:

Jakie są opinie studentów na temat ludności pochodzenia żydowskiego?

W ramach systematyzacji i uproszczenia procedur badawczych wyodrębniłem z głównego problemu badawczego następujące problemy poboczne:

- Czy studenci swoją opinię o Żydach opierają na własnym doświadczeniu czy na podstawie informacji np. z mediów?
- Jakie czynniki według studentów dają przesłanki do określenia kogoś, jako Żyda?
- Czy studenci spotkali się z jakimiś formami dyskryminacji Żydów?
- Jak studenci postrzegają obecną rolę Żydów w stosunkach międzynarodowych?
- Czy studenci zauważają szczególne relacje pomiędzy Polakami a Żydami?

Hipotezy badawcze:

Rozwinięcie problematyki badawczej wymaga postawienia hipotez, które po weryfikacji wyników badań zostaną potwierdzone lub obalone.

W celu analizy wymienionych problemów badawczych weryfikacji podlegają, hipoteza główna oraz hipotezy poboczne:

Hipoteza główna: Studenci wybranych uczelni wyższych Lublina i Zamościa mają pozytywną opinię na temat Żydów.

Hipoteza poboczna nr 1: Studenci w większości określają Żydów na podstawie pozytywnych cech charakteru.

Hipoteza poboczna nr 2: Studenci odczuwają jakiś rodzaj wpływu ludności żydowskiej na środowisko międzynarodowe.

Hipoteza poboczna nr 3: Studenci spotkali się z jakąś formą dyskryminacji Żydów.

Hipoteza poboczna nr 4: Studenci określają stosunki polsko – żydowskie, jako przyjazne.

J. Tomaszewski, Mniejszości narodowe w Polsce XX wieku, Warszawa 1991, s. 45.

M. Łobocki, Wprowadzenie do metodologii badań pedagogicznych, Warszawa 2002, s. 17.

Miejsce przeprowadzenia badań oraz dobór respondentów

Grupa badawcza składała się wyłącznie ze studentów uczelni wyższych w Lublinie i Zamościu. Liczba osób, która wzięła udział w badaniach wynosiła 250 osób. Respondentami byli studenci Wydziału Politologii Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz studenci kierunku politologia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Szymona Szymonowicza w Zamościu.

Kryterium, jakim kierowałem się podczas doboru respondentów było losowe. Kwestionariusze ankiety wypełniali studenci studiów dziennych, zarówno I jak i II stopnia. Byli to studenci aktywnie biorący udział w zajęciach dydaktycznych.

Organizacja badań:

Pierwszym etapem moich prac było zebranie i zapoznanie się z niezbędną literaturą. Pozycje książkowe jak i strony internetowe dotyczyły szeroko pojętej tematyki związanej z judaizmem, ludnością żydowską, jej historią a także dotyczące metodologii badań społecznych i politologicznych. Zapoznanie się z literaturą pozwoliło mi lepiej zrozumieć problematykę, której dotyczy moja praca i sprecyzowania celu badań. Dzięki temu mogłem w sposób jasny zidentyfikować problemy badawcze a także sformułować hipotezy. Kolejną kwestią, jaką się zająłem, było określenie metody badawczej. Zdecydowałem, że narzędziem, jakie zostanie użyte w celu zgromadzenia informacji będzie kwestionariusz ankiety (aneks). Wiadomości, jakie miały być pozyskane od respondentów dotyczyły kwestii dość osobistych, dodatkowym argumentem była liczba osób, jakie chciałem poddać badaniu – 250. Kwestionariusz ankiety, jako narzędzie pozwalające na zachowanie anonimowości a także przeprowadzenia badań w dość krótkim czasie na dużej grupie respondentów, uznałem za odpowiednie narzędzie. Proces tworzenia ankiety rozpocząłem od zapoznania się z dostępną literaturą na temat budowy kwestionariusza a także kwestii merytorycznych takich jak badane opinii publicznej, kwestii dotyczących samych Żydów a także sposobu i wyników przeprowadzonych już badań naukowców z różnych ośrodków badawczych.

Kwestionariusz ankiety zawierał łącznie 24 pytania. Znalazły się tam pytania zarówno o zamkniętej kafeterii odpowiedzi jak i pytania otwarte, pozwalające udzielić respondentowi odpowiedzi, jaką on sam uznał za odpowiednią. W niektórych pytaniach zamkniętych pozostawiłem również możliwość udzielenia odpowiedzi spoza kafeterii w przypadku, gdyby respondent uznał, że zaproponowane odpowiedzi nie wyczerpują tematu pytania lub gdyby miał szczególną opinię w jakiejś kwestii i chciałby się nią podzielić. Dołożyłem starań, aby rozmiar kwestionariusza i liczba pytań nie

zniechęcała respondentów. Pytania starałem się formułować w sposób jasny i niepozostawiający wątpliwości co do sensu zagadnienia, jakie jest w nim poruszane.

Przebieg badań:

Badania realizowane były w miesiącach kwiecień – maj 2012 roku. Jak zostało wspomniane, dobór próby był losowy. Kwestionariusze otrzymali studenci kierunków: politologia, stosunki międzynarodowe, dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Losowy również był dobór roku studiów. Ankiety zostały rozdane na przypadkowych zajęciach, które dotyczyły różnorodnej tematyki, udział w nich brali studenci poszczególnych uczelni. Pozwoliło to na łatwiejsze dotarcie do poszczególnych grup respondentów niż miałyby to miejsce np. podczas przerwy pomiędzy zajęciami lub bezpośrednio przed czy po nich. Każda grupa przed rozdaniem ankiet była poinformowana, że udział w badaniach jest całkowicie dobrowolny i anonimowy. Przedstawiony został im również temat i cel badania a także krótka instrukcja dotycząca sposobu umieszczania odpowiedzi na kwestionariuszu. Studenci chętnie brali w nich udział, odpowiadając na pytania w skupieniu. Czas, jaki był potrzebny respondentom na udzielenie pytań wynosił od 10 do 15 min. wraz z udzieleniem niezbędnych informacji dotyczącej badania i samego kwestionariusza.

Charakterystyka Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie:

Historia powstania Wydziału Politologii na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej ściśle jest związana z datą 1964 roku. Ówczesny rektor Uniwersytetu prof. dr hab. Grzegorz Leopold Seidler przystąpił do rozmów z dr Janem Szreniawskim dotyczących utworzenia Studium Nauk Politycznych. Pierwszymi pracownikami którzy zaangażowali się w pracę w Studium byli: mgr Józef Juszczyński, mgr Edward Olszewski, mgr Bogusław Pawłowski a także mgr Ziemowit Jacek Pietraś. Po upływie pięciu lat kierownikiem Studium został Albin Koprukowniak, historyk z Wydziału Humanistycznego UMCS. Lublin był miejscem gdzie funkcjonowały podobne placówki, związane z Akademią Rolniczą, Akademią Medyczną oraz Politechniką Lubelską. Wieloletnie prace zaowocowała współpracą poszczególnych instytucji oraz ich połączeniem 14 czerwca 1975 roku w Międzyuczelniany Instytut Nauk Politycznych UMCS.⁸

W roku 1980 na późniejszym Wydziale Politologii UMCS utworzono pięcioletnie dzienne studia magisterskie z zakresu nauk politycznych. Międzyuczelniany Insty-

tut Nauk Politycznych stał się instytutem działającym na prawach wydziału. Pierwszym pracownikiem Instytutu który został jego dyrektorem był Ziemowit Jacek Pietraś w 1981 roku. Oferta edukacyjna została rozszerzona w 1990 roku o niestacjonarny tryb studiów. W roku następnym Senat Akademicki zdecydował o zmianie nazwy z Międzyuczelnianego Instytutu Nauk Politycznych na Instytut Nauk Politycznych. Instytut rozwijał się bardzo prężnie a jego pracownicy mogli cieszyć się awansami naukowymi. W roku 1992 Centralna Komisja do Spraw Tytułu i Stopni Naukowych przyznała Instytutowi prawo do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Ciągły rozwój i wszechstronne udoskonalanie Instytutu zaowocowały przekształceniem go w Wydział Politologii w 1993 roku. Pierwsze posiedzenie Rady Wydziału Politologii miało miejsce w sali im. Ignacego Daszyńskiego 26 lutego 1993 roku o godz. 10.00 w Pałacu Radziwiłłowskim przy Placu Litewskim 3, gdzie siedziba Wydziału mieści się do dziś.⁹

W obecny skład kadry naukowo - dydaktycznej Wydziału Politologii wchodzi 76 pracowników wśród nich jest 21 doktorów habilitowanych (wśród nich 7 profesorów tytularnych), 35 doktorów a także 20 magistrów. Niewątpliwym sukcesem i nagrodzeniem pracy Wydziału było nadanie mu pełnych praw akademickich w marcu 2001 roku.¹⁰

Studenci decydujący się na naukę w Wydziale Politologii UMCS mogą wybrać spośród 4 dostępnych kierunków studiów:

- Politologia
- Stosunki Międzynarodowe
- Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna
- Studia wschodnioeuropejskie

Na kierunku politologia może studiować 150 studentów w trybie stacjonarnym jak i niestacjonarnym w ramach studiów licencjackich - I st. oraz studiów uzupełniających magisterskich – II st. Kierunek stosunki międzynarodowe i dziennikarstwo i komunikację społeczną może wybrać 90 studentów w trybach identycznych jak w przypadku kierunku politologii. Najnowszym dostępnym na Wydziale kierunkiem są studia wschodnioeuropejskie, w ramach edukacji I st. może pobierać naukę 60 studentów. Wydział także oferuje naukę w ramach studiów podyplomowych w zakresie funduszy europejskich w samorządzie terytorialnym oraz z zakresu wiedzy o społeczeństwie. W ramach Wydziału działają również liczne koła zainteresowań dzięki którym studenci mogą pogłębiać swoją wiedzę z interesującej ich tematyki.¹¹

⁹ Tamże.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Tamże.

Charakterystyka Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu:

Zamość jako miasto z tradycjami akademickimi (działalność Akademii Zamojskiej funkcjonującej w latach 1594 – 1784) może obecnie się szczycić funkcjonowaniem Wyższej Szkoły Zawodowej. Powstanie owej uczelni publicznej na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 czerwca 2005 roku. Imię Szymona Szymonowica nosi od 2009 roku.¹² Obecnie Rektorem uczelni jest prof. dr hab. Waldemar Martyn, stanowisko Prorektora sprawuje prof. zw. dr hab. Henryk Chałupczak. Oferta edukacyjna Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej obejmuje studia inżynierskie i licencjackie – I st. oraz studia podyplomowe. W struktury uczelni wchodzi następujące instytuty: Instytut Humanistyczny, Instytut Przyrodniczo – Techniczny, Instytut Matematyki i Technologii innowacyjnych. Studia odbywają się na kierunkach:

- Filologia angielska
- Filologia rosyjska
- Filologia polska
- Politologia
- Turystyka i rekreacja
- Matematyka
- Mechanika i budowa maszyn

Oferta studiów podyplomowych również jest bogata: Polityka lokalna i regionalna, Zarządzanie bezpieczeństwem, Zarządzanie projektami unijnymi. Ofertę edukacyjną wzbogaca działalność licznych kół naukowych. Uczelnia współpracuje z innymi ośrodkami dydaktycznymi, głównie w Polsce, m.in. z Uniwersytetem Marii – Curie Skłodowskiej i Politechniką Lubelską.¹³

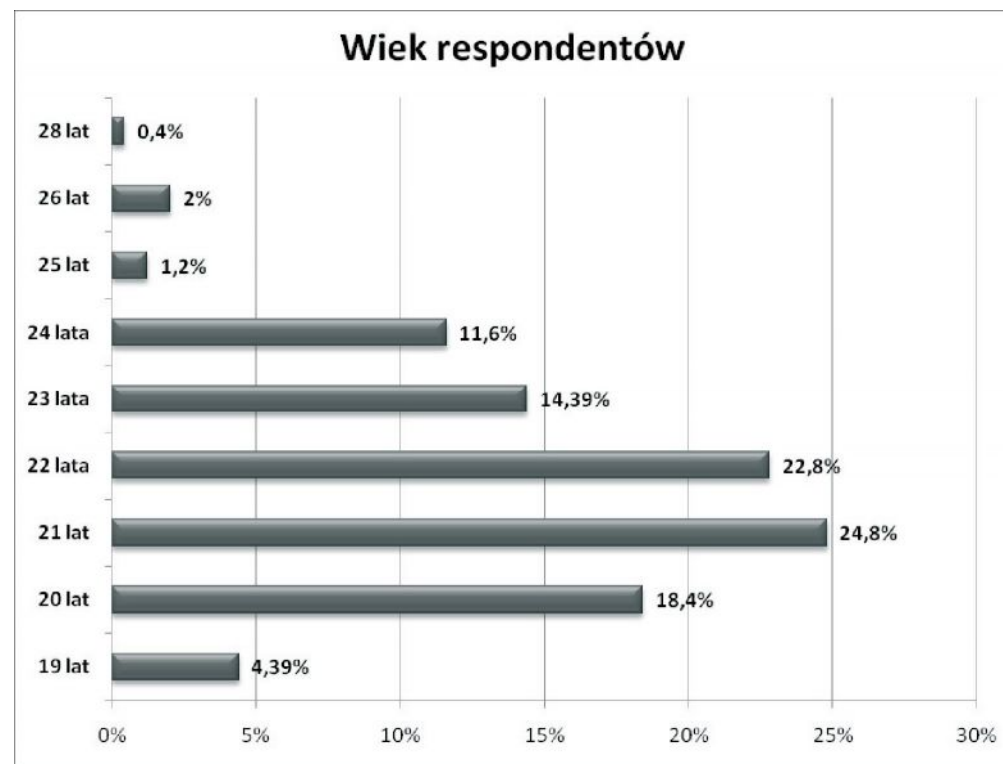
Struktura oraz charakterystyka badanej grupy respondentów:

W badaniu wzięła udział grupa respondentów o niewielkim zróżnicowaniu wiekowym. Powyższy fakt wynika z tego, iż badaniom podlegali jedynie studenci szkół wyższych w Lublinie i Zamościu. Najmłodsi studenci mieli dziewiętnaście lat i stanowili 4,39% wszystkich respondentów, natomiast najstarszy i zarazem jedyny respondent miał 28 lat. Wśród poszczególnych grup wiekowych najlicniejsza była grupa osób mających 21 lat, tym wiekiem legitymował się blisko co 4 respondent zaś najmniej licznym przedziałem wiekowym charakteryzował się 28 letni student stanowiący 0,4% badanej grupy respondentów.

¹² <http://www.pwszamosc.pl/charakterystyka-uczelni.htm> (18.05.2012)

¹³ <http://www.pwszamosc.pl/oferta-edukacyjna.htm> (18.05.2012)

Wykres nr 1.

Źródło: badania własne.

Wśród badanych respondentów ilościowo więcej było kobiet niż mężczyzn. Jak wynika z badań statystycznych sytuacja ta ma potwierdzenie w każdej grupie wiekowej. Mężczyźni stanowili 38% grupy która wzięła udział w badaniach, kobiet było 62% z wszystkich poddanych badaniu osób.

Diagram nr 1.

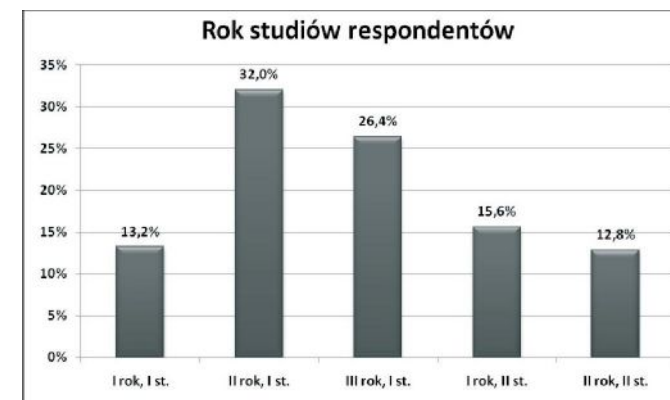
Płeć respondentów

Źródło: badania własne.

Badania ankietowe dotyczyły wszystkich studentów poszczególnych uczelni. Wśród respondentów dominowała grupa studiująca na II roku, I st. było ich 32% natomiast najmniej liczącą grupę stanowiły osoby będące na II roku, II st. których było blisko 13%. Dobór próby badawczej był losowy.

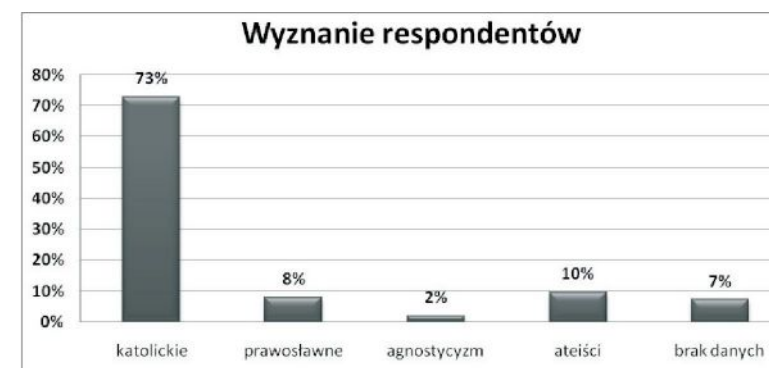
Wykres nr 2.

Źródło: badania własne.

Jedno z pytań w kwestionariuszu ankiety dotyczyło wiary, a dokładniej określenia przez respondentów swojego wyznania. Zdecydowana większość stanowiąca 73% ogólnej liczby ankietowanych określiła swoje wyznanie jako katolickie, kolejną co do liczebności była grupa osób określających się jako ateści w ilości 10%, natomiast respondentów wyznania prawosławnego było 8%. Najmniej osób określiło się jako agnostycy w ilości 2% z puli wszystkich badanych. W niniejszym pytaniu 7% respondentów nie określiło swojego wyznania.

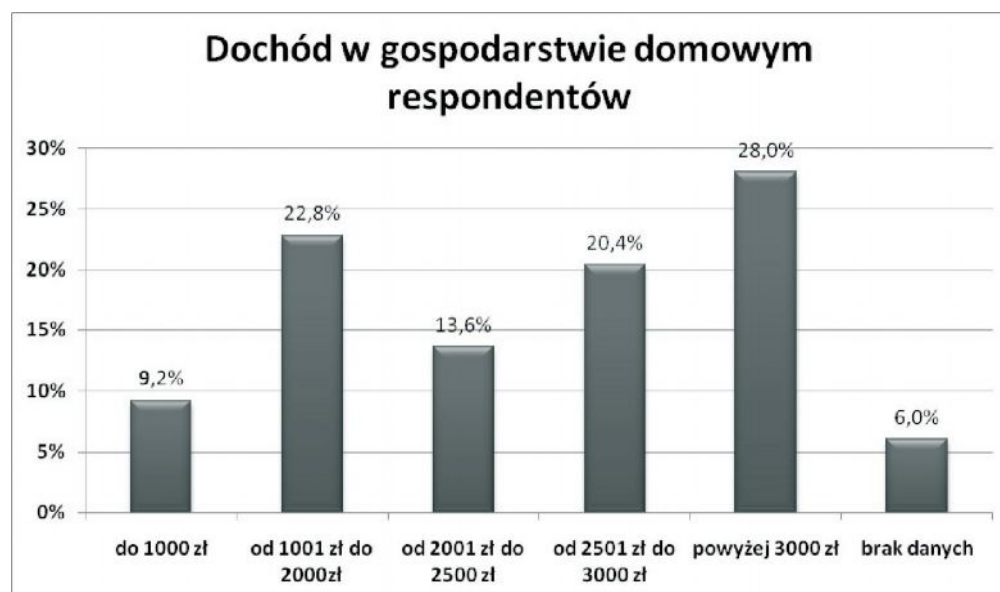
Wykres nr 3.

Źródło: badania własne.

Aby dokładniej poznać strukturę społeczną środowisk z jakich wywodzą się respondenci, w kwestionariuszu znalazło się pytanie dotyczące określenia w możliwym jak najdokładniejszym przybliżeniu dochodu na całą rodzinę. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby, których dochód w całym gospodarstwie domowym był na poziomie 3001 zł i więcej w ilości 28%. Kolejną grupą byli respondenci którzy określili dochód w swojej rodzinie w przedziale od 1001 do 2000 zł i było ich 22,8% z ogółu ankietowanych. Nieco ponad co piąty ankietowany udzielił odpowiedzi która wskazywała, że owy dochód zawiera się w przedziale od 2501 do 3000 zł. Respondenci którzy stanowili 13,6% badanej grupy udzielił odpowiedzi która wskazywała na dochód od 2001 do 2500 zł, natomiast 9,2% ankietowanych określiło dochód w rodzinie na kwotę do 1000 zł. 6% osób nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

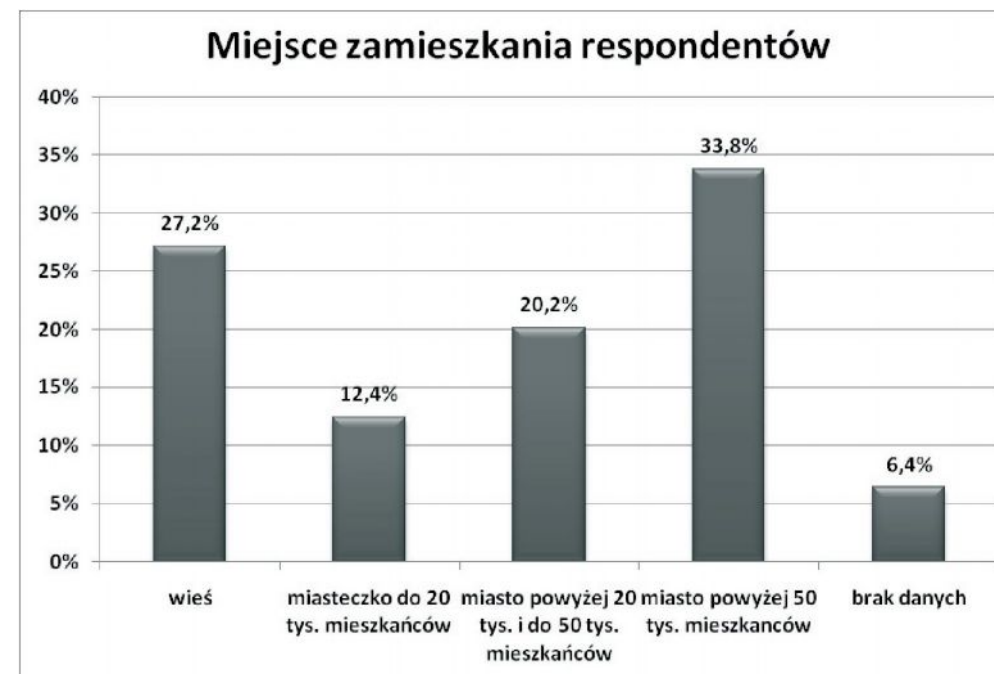
Wykres nr 4.

Źródło: badania własne.

Studenci biorący udział w badaniach ankietowych w większości mieszkali w miastach o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. Osób które udzieliły takiej odpowiedzi było 33,8% z 250 respondentów. Kolejną co do ilości grupę, stanowili studenci którzy zamieszkiwali tereny wiejskie i było ich 27,2%. W miastach powyżej 20 tys. i jednocześnie nie przekraczających 50 tys. mieszkańców mieszka 20,2 % respondentów. Miasteczka o liczbie do 20 tys. mieszkańców są miejscem zamieszkania 12,4% badanych studentów. Z całej grupy badanych osób 6,4 % nie udzieliło odpowiedzi na pytanie. 244

Wykres nr 5.

Źródło: badania własne.

Formy znajomości osób pochodzenia żydowskiego przez studentów wybranych szkół wyższych Lublina i Zamościa:

Opinia jaka prezentują respondenci na jakiś określony wycinek rzeczywistości może być bardzo zróżnicowana i wielowymiarowa. Niewątpliwie wpływ na opinie studentów dotyczące postrzegania osób pochodzenia żydowskiego może mieć znajomość tychże osób oraz płaszczyzna na jakiej ewentualna znajomość zachodzi. Istotnym czynnikiem są interakcje między jednostkami jako element kształtujący w większym lub mniejszym stopniu opinię na temat osób pochodzenia żydowskiego.

Wśród poddanych badaniu studentów 38% z nich zadeklarowało, że zna osobiście chociaż jedną osobę pochodzenia żydowskiego. Pozostała część ankietowanych tj. 62% udzieliło odpowiedzi przeczącej, co oznacza, że osobiście nie znają żadnej osoby pochodzenia żydowskiego.

Diagram nr 2.

Występowanie bezpośredniej znajomości respondentów z osobami pochodzenia żydowskiego

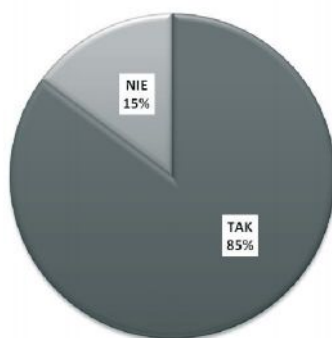

Źródło: badania własne.

Wśród ankietowanych większość stanowią respondenci znający niebezpośrednio osoby pochodzenia żydowskiego i jest ich 85%. Natomiast 15% wszystkich przebadanych stanowią osoby, które nie znają nikogo pochodzenia żydowskiego nawet w sposób niebezpośredni.

Diagram nr 3.

Występowanie pośredniej znajomości respondentów z osobami narodowości żydowskiej

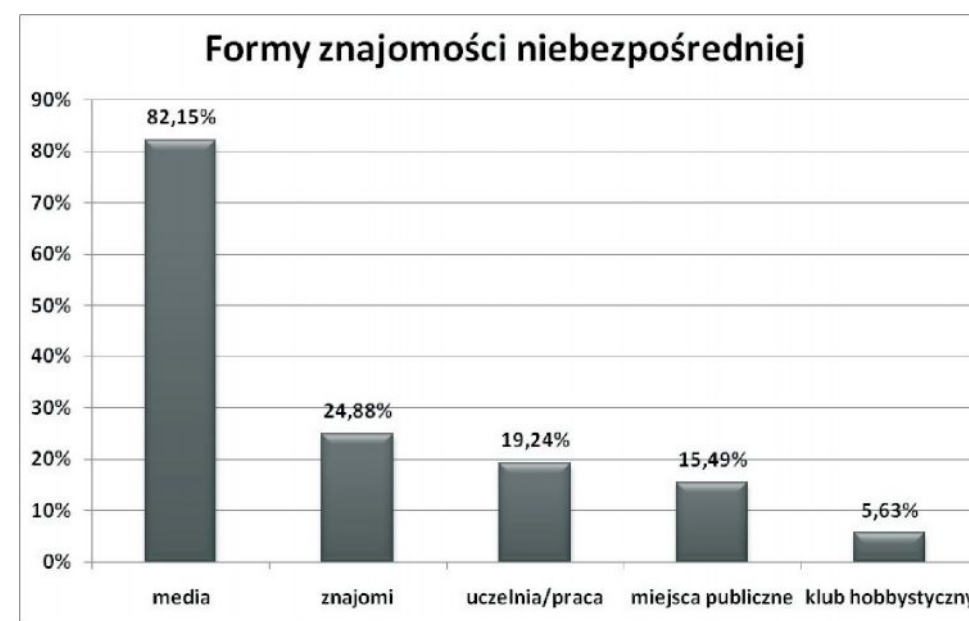
Źródło: badania własne.

Liczba respondentów odpowiadających na pytanie dotyczące form znajomości niebezpośredniej, wynosiła 213 osoby. Osoby które w poprzednim pytaniu udzieliły odpowiedzi wskazującej na brak tego typu znajomości przeszły do odpowiedzi na kolejne pytanie.

Najpopularniejszą wśród respondentów była odpowiedź dotycząca mediów, wskazała na nią 82,15% ankietowanych. Niespełna co czwarty student (24,88%) zna osobę pochodzenia żydowskiego poprzez znajomych. Odpowiedź dotycząca istnienia takiej znajomości poprzez pracę lub uczelnię została wybrana przez 19,24% respondentów. Różnego rodzaju miejsca publiczne np. sklep jako miejsce gdzie zachodzi pośrednia znajomość z osobami pochodzenia żydowskiego wskazało 15,49% respondentów. Najmniej studentów tj. 5,63% zna takie osoby dzięki uczestnictwu np. kołach zainteresowań lub klubach hobbyistycznych.

Odpowiedzi na pytanie nie sumują się do 100%, ponieważ każdy z respondentów miał możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi na to pytanie.

Wykres nr 6.

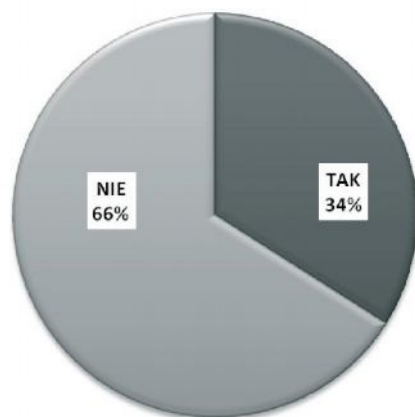

Źródło: badania własne.

Jakakolwiek interakcja z osobami pochodzenia żydowskiego zaszła u 34% respondentów. Brak interakcji wystąpił w przypadku 66% odpowiadających na pytanie.

Diagram nr 4.

Istnienie interakcji respondentów z osobą narodowości żydowskiej

Źródło: badania własne.

Sposoby i formy postrzegania osób pochodzenia żydowskiego przez respondentów:

Wśród cech pozwalających respondentom na rozpoznanie osoby o pochodzeniu żydowskim dominowało stwierdzenie, że dana osoba sama się przedstawiła lub została przedstawiona jako Żyd. Takiego wyboru odpowiedzi dokonało 53,6% ankietowanych. Połowa studentów wyróżnia z ogółu osoby pochodzenia żydowskiego na podstawie charakterystycznych cech wyglądu zewnętrznego. Poglądy jakie wyrażają te osoby jest czynnikiem dzięki któremu rozpoznaje je 17,59% respondentów. Odpowiedź wskazującą specyficzne zachowanie osób pochodzenia żydowskiego wskazało 9,2% studentów. Respondenci w ilości 6,8% wskazali, iż sposób wypowiedzi jest taką cechą. Najmniejsza liczba studentów tj. 2% wskazało, że dzięki nazwisku określają pochodzenie żydowskie danej osoby. Respondenci wybierali dowolną ilość odpowiedzi.

Wykres nr 7.

Źródło: badania własne.

Według połowy respondentów nie jest łatwo określić czy mają do czynienia z osobą pochodzenia żydowskiego. Trudności z takim określeniem nie ma natomiast 16% wszystkich badanych. Osób niezdecydowanych wśród wszystkich studentów wypełniających formularz ankiety było 34%.

Diagram nr 5.

Brak trudności z określeniem osoby narodowości żydowskiej

Źródło: badania własne.

Respondenci w ilości 38% z wszystkich osób biorących udział w badaniu, stwierdzili, iż osoby pochodzenia żydowskiego nie ukrywają swojego pochodzenia z jakiegokolwiek powodu. Zbliżona ilość osób nie jest zdecydowana co do tej kwestii – 34%. Wśród ankietowanych 21% z całej grupy uważa, że osoby pochodzenia żydowskiego mają jakieś powody by zataić prawdę o swoim pochodzeniu. Najmniejszy odsetek – 7%, stanowią osoby które nie udzieliły żadnej odpowiedzi.

Diagram nr 6.

Źródło: badania własne.

Respondenci zapytani o pierwsze skojarzenie związane ze słowem „Żyd” w większości wskazywali słowo „Holokaust” – 30% badanych, dla 16% studentów pierwsze skojarzenie odnosi się do żydowskich kwestii narodowych i Izraela. Cechy fizyczne lub elementy stroju to pierwsze skojarzenia 14% odpowiadających na pytanie. Respondenci w ilości 13% wskazali negatywne cechy odnoszące się do charakteru. Hasło „Bogactwo” wskazał co dziesiąty ankietowany. Określenia związane z judaizmem cechowały skojarzenia 6% studentów, natomiast 2% z nich wskazało na określenia związane z pozytywnymi cechami charakteru. Odpowiedzi nie udzieliło 9% ankietowanych.

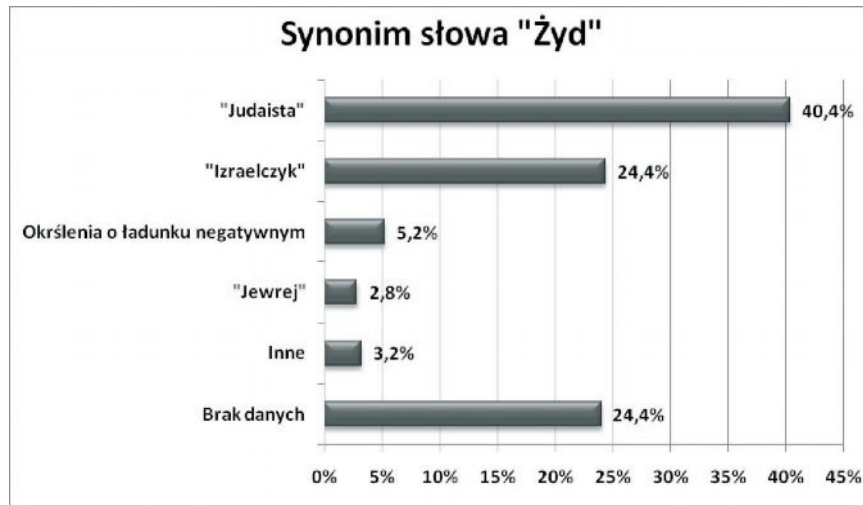
Wykres nr 8.

Źródło: badania własne.

Najczęstszą odpowiedzią wskazywaną przez respondentów było określenie odnoszące się do religii judaistycznej – 40,4% ankietowanych wskazało je jako synonim słowa „Żyd”. Blisko co czwarty respondent użył określenia „Izraelczyk”, wśród odpowiedzi pojawiały się również te nacechowane ładunkiem negatywnym, wskazało je 5,2% studentów. Określenie „Jewrej” było odpowiedzią na pytanie 2,8% ankietowanych – najprawdopodobniej osób pochodzenia ukraińskiego, które chętnie wybierają uczelnię z Zamościa. Natomiast 3,2% respondentów użyło innych słów, najczęściej wymieniane: „Wędrowiec”, „Starszy Brat w Wierze.” Wśród odpowiadających na pytanie 24% nie udzieliło żadnej odpowiedzi.

Wykres nr 9.

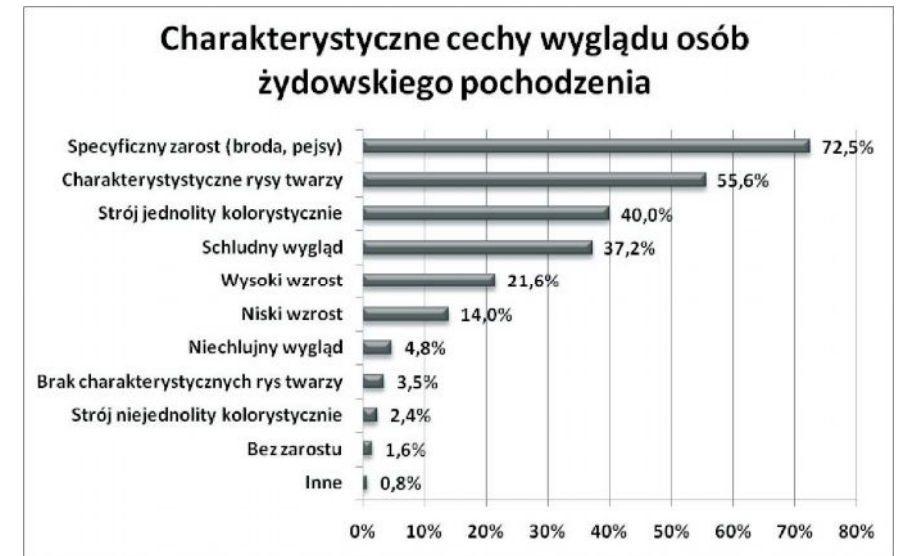

Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość respondentów – 75,2% określiła, że najbardziej charakterystyczną cechą wyglądu osób żydowskiego pochodzenia jest występowanie specyficznego zarostu. Kolejną najczęstszą cechą wskazaną przez 55,6% ankietowanych są charakterystyczne rysy twarzy np. nos. Studenci określili, że wyróżniający może być także strój jednolity kolorystycznie w ilości 40%, oraz schludny wygląd na który wskazało 37,2% respondentów. Z całej grupy badanych wysoki wzrost wskazało 21,6% zaś wzrost niski 14% studentów. Respondenci w liczbie wskazującej na 4,8% całej grupy określili wygląd przedstawicieli żydowskiego pochodzenia jako niechlujny. Brak charakterystycznych rysów twarzy wskazało 3,5% respondentów, natomiast strój niejednolity kolorystycznie wybrało 2,4% ankietowanych. Studenci w ilości 1,6% określili, że cechą charakterystyczną jest brak zarostu. Pojawiły się także inne odpowiedzi które wskazało 0,8% ankietowanych: grube palto i Tora.

Odpowiedzi na pytanie nie sumują się do 100%, ponieważ każdy z respondentów miał możliwość zaznaczenia kilku wariantów odpowiedzi.

Wykres nr 10.

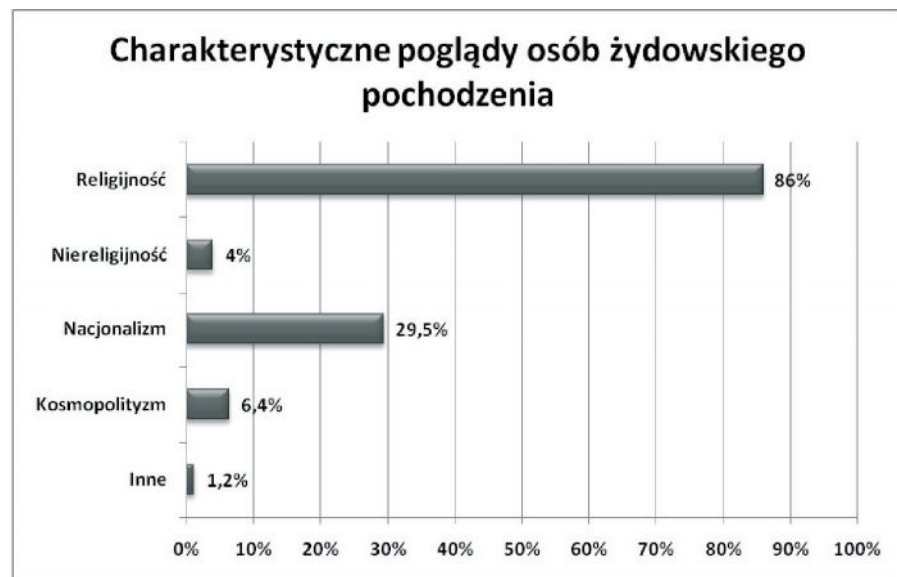

Źródło: badania własne.

Opinia studentów szkół wyższych Lublina i Zamościa na temat poglądów dotyczyła dużej większości utożsamiania ich z religijnością, tą odpowiedź zaznaczyło 86% wszystkich ankietowanych. Respondenci uznali, iż nacjonalizm jest cechą charakterystyczną dla poglądów osób żydowskiego pochodzenia – 29,5%. Studenci w ilości 4% określili, że cechuje Żydów niereligijność. Natomiast 6,4% respondentów uważa poglądy ludzi żydowskiego pochodzenia za kosmopolityczne. Wśród innych odpowiedzi których udzieliło 1,2% ankietowanych, najczęściej pojawiały się: stałość poglądów, tradycjonalizm.

Respondenci mieli możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi oraz udzielenia własnej wykraczającej poza proponowane w kwestionariuszu ankiety.

Wykres nr 11

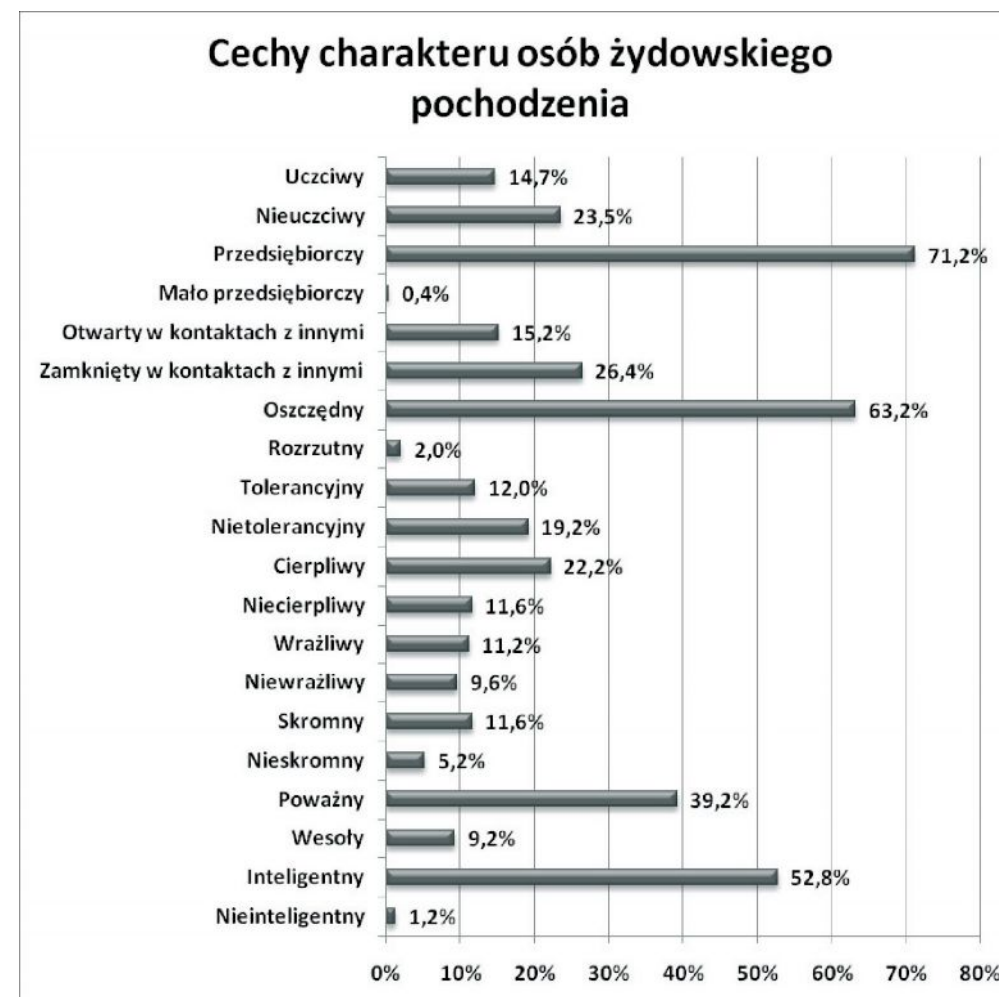

Źródło: badania własne.

Największa liczba ankietowanych – 71,2% określiła charakter osób o żydowskim pochodzeniu jako przedsiębiorczy. Kolejną cechą najczęściej wybieraną przez respondentów była oszczędność taką odpowiedź zaznaczyło 63,2% ankietowanych. Według opinii ponad połowy studentów (52,8%) istotną cechą charakteru osób pochodzenia żydowskiego jest inteligencja. Ankietowani określili także jako wyróżniającą cechę charakteru powagę w ilości 39,2%.

Studenci mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi czego wynikiem jest nie-sumowanie się odpowiedzi do 100%

Wykres nr 12.

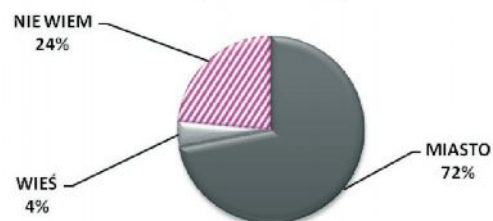

Źródło: badania własne.

Według większości respondentów (72%) osoby pochodzenia żydowskiego zamieszkują miasta. Wieś jest miejscem w którym mieszkają Żydzi zdaniem 4% ankietowanych. Niespełna co czwarty respondent nie udzielił odpowiedzi na to pytanie z braku wiedzy.

Diagram nr 7.

Miejsce zamieszkania osób pochodzenia żydowskiego

Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość ankietowanych miała styczność z użyciem słowa „Żyd” w ramach negatywnego skojarzenia, obelgi – 88%. Natomiast styczności takiej nie wykazało 12% wszystkich respondentów.

Diagram nr 8.

Styczność respondentów z negatywnym wydźwiękiem słowa "Żyd"

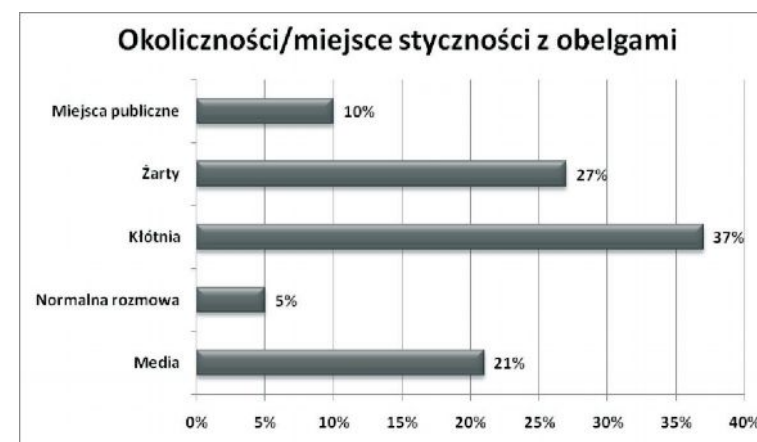
Źródło: badania własne.

Odpowiedzi na pytanie udzielili jedynie respondenci którzy mieli do czynienia z obelgami adresowanymi do osób pochodzenia żydowskiego. Liczba Ankietowanych którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie wynosiła 200 osób.

Najczęściej wymienianą okolicznością w której użyto w obecności respondentów słowa „Żyd”, które miało się kojarzyć negatywnie, była kłótnia – 37% przypadków. Studenci najczęściej zaznaczali, że kłótnia dotyczyła spraw finansowych. Jasne dla nich było, że to określenie miało podkreślić skąpstwo jednej ze stron biorącej udział w sporze. Następną z kolei okolicznością, która była najczęściej wskazywana przez osoby biorące udział w badaniu były żarty. Odpowiedzi takiej udzieliło 27% 256

ankietowanych. Natomiast 21% respondentów zauważyło taką sytuację w mediach a zwłaszcza Internecie. Co dziesiąty student spotkał obelżywe użycie słowa „Żyd” w miejscach publicznych. Respondenci najczęściej wskazywali takie miejsca jak boiska na których rozgrywano mecze piłki nożnej a także napisy na murach i ścianach. Z puli wszystkich respondentów odpowiadających na to pytanie 5% spotkało się z takim określeniem podczas normalnych rozmów.

Wykres nr 13.

Źródło: badania własne.

Poziom akceptacji osób pochodzenia żydowskiego w opinii studentów:

Miarą poziomu akceptacji osób żydowskiego pochodzenia była seria pytań gdzie respondenci zajmowali stanowisko w kwestiach dotyczących ich życia obok Żydów. Ankietowani mieli określić czy wyrazili by zgodę na określone sytuacje mając na nie wpływ. Kolejność pytań nie była przypadkowa i miała stopniowo oscylować pomiędzy sytuacjami dalekimi od życia osobistego aż po sytuacje silnie z nim związane. Seria pytań dotyczących poziomu akceptacji dotyczy wybranych sytuacji na potrzeby badania i jako samoistne narzędzie prawdopodobnie nie byłaby użyteczna.

Spośród wszystkich studentów biorących udział w badaniu swoją akceptację dla szefa o żydowskim pochodzeniu wyraziło 70,4% respondentów. Brak akceptacji zadeklarowało 29,6 ankietowanych.

Najczęstszymi argumentami na które powoływali się studenci były: duże wymagania wobec pracownika, niskie zarobki oraz prawdopodobnie wysoki wymiar godzin pracy.

Diagram nr 9.

Akceptacja dla szefa żydowskiego pochodzenia

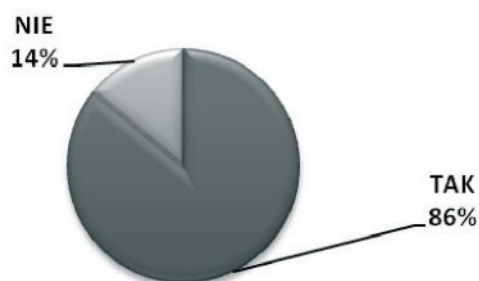

Źródło: badania własne.

Sąsiad żydowskiego pochodzenia mógłby liczyć na akceptację 86% respondentów, 14% z nich nie chciałoby sąsiada takiego pochodzenia jeśli mogliby wybierać. W tym przypadku respondenci nie uzasadnili swojego wyboru.

Diagram nr 10.

Akceptacja dla sąsiada żydowskiego pochodzenia

Źródło: badania własne

W przypadku znajomego, akceptację wyraziło 81% wszystkich ankietowanych (o 5% mniej w porównaniu do pytania dotyczącego sąsiada), brak akceptacji zadeklarowało 19% respondentów.

Żaden z respondentów nie uzasadnił swojego braku akceptacji.

Diagram nr 11.

Akceptacja dla znajomego żydowskiego pochodzenia

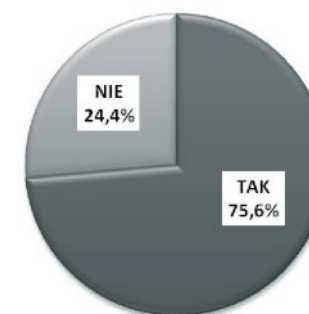
Źródło: badania własne.

Akceptację dla przyjaciela żydowskiego pochodzenia wyraziło 75,6% wszystkich respondentów natomiast brak akceptacji cechował stanowisko 24,4% studentów. W stosunku do znajomego żydowskiego pochodzenia akceptację wyraziło o 5,4% mniej respondentów.

Najczęstszym powodem braku akceptacji była obawa o rozbieżne postrzeganie różnych kwestii. Respondenci nie sprecyzowali o jakie kwestie chodzi.

Diagram nr 12.

Akceptacja dla przyjaciela żydowskiego pochodzenia

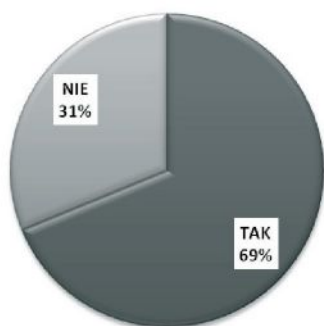
Źródło: badania własne.

Członek dalszej rodziny mógł liczyć na akceptację 68,8% respondentów, natomiast 31,2% studentów niechętnie widziało by dla niego miejsce w rodzinie. Akceptacja członka dalszej rodziny jest mniejsza niż w przypadku przyjaciela u 4,8% studentów biorących udział w ankiecie.

Wśród uzasadnień ankietowanych braku akceptacji najczęściej pojawiającym się poglądem była obawa o różnice religijne oraz kulturowe, oraz „niezręczność” w kontaktach wewnątrz rodziny.

Diagram nr 13.

Akceptacja dla członka dalszej rodziny żydowskiego pochodzenia

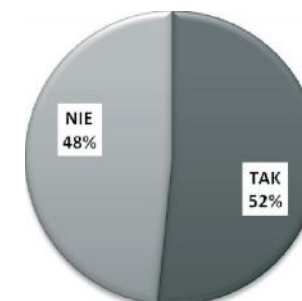
Źródło: badania własne.

Różnica pomiędzy poszczególnymi grupami respondentów zmniejszyła się w odpowiedziach na pytanie co do akceptacji członka bliższej rodziny, jeśli miałby być osobą pochodzenia żydowskiego. Nieco ponad połowa respondentów wyraziła akceptację a dokładnie 51,6%, natomiast brak akceptacji za pomocą odpowiedzi zadeklarowało 48,4% ankietowanych. Liczba osób które akceptują takiego członka bliższej rodziny jest niższa o 18,8% od liczby osób akceptujących szefa żydowskiego pochodzenia, niższa o 34,4% od osób akceptujących sąsiada, niższa o 29,4% od liczby osób akceptujących znajomego, również niższa o 23,4% od osób akceptujących przyjaciela oraz także niższa o 17,2% od osób akceptujących członka dalszej rodziny.

Respondenci uzasadniali swój wybór podobnie jak w przypadku członka dalszej rodziny różnicami religijnymi i kulturowymi, ale także obawiali się stereotypów funkcjonujących wśród starszych członków rodziny.

Diagram nr 14.

Akceptacja członka bliższej rodziny żydowskiego pochodzenia

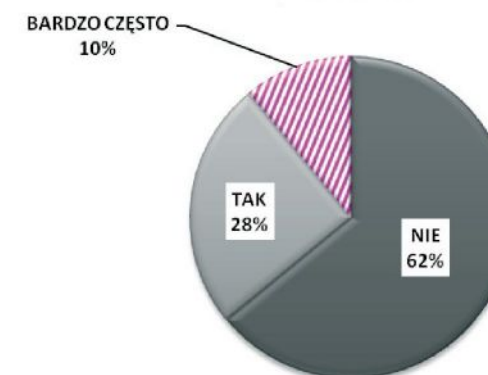

Źródło: badania własne.

Wpływ osób żydowskiego pochodzenia na poszczególne kwestie:

Studenci biorący udział w badaniach proszeni byli o określenie czy często zauważają obecność ludzi żydowskiego pochodzenia w mediach. Większość ankietowanych stanowiących 62% całej badanej grupy nie zauważa obecności Żydów w mediach i życiu publicznym. Natomiast 28% widzi ich obecność. Nieco ponad co dziesiąty ankietowany zaznaczył, że obecność osób pochodzenia żydowskiego zauważa bardzo często.

Diagram nr 15.

Częstość zauważania wpływu Żydów na życie

publiczne

Źródło: badania własne.

Wpływ ludności żydowskiej na sprawy świata niemal dokładnie podzielił opinię respondentów na dwie równe części. Brak jakiegokolwiek wpływu w odpowiedzi wyraziło 50,8% respondentów, zaś 49,2% twierdzi, że ludność żydowska ma wpływ na kwestie globalne.

Diagram nr 16.

Występowanie wpływu ludności żydowskiej na kwestie globalne

Źródło: badania własne.

Największa liczba respondentów – 45% określiła, że wpływy te są widoczne w działalności żydowskiego lobby w USA. Kolejną grupę stanowili ankietowani w ilości 30% którzy uzasadnili odpowiedź wpływami gospodarczymi, wpływami politycznymi uzasadniło 15% respondentów. Wpływ Żydów na sprawy świata pod postacią posiadania broni masowego rażenia wskazał co dziesiąty ankietowany.

Wykres nr 14.

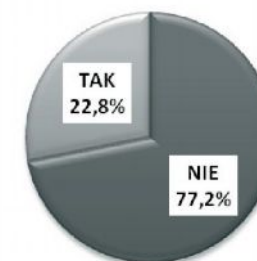

Źródło: badania własne.

Polska jest miejscem gdzie według 22,8% respondentów występuje wpływ ludności żydowskiej na sprawy państwa. Duża większość ankietowanych (77,2%) nie zauważa takiego wpływu.

Diagram nr 17.

Występowanie wpływu ludności żydowskiej na sprawy Polski

Źródło: badania własne.

Wśród osób które określiły, że ludność żydowska ma jakikolwiek wpływ na sprawy Polski, 55% z nich określiła je jako wpływy polityczne – elity rządzące, 30% wpływy gospodarcze – kapitał zagraniczny, prywatyzacje, co dziesiąty odnosił się do powojennych roszczeń majątkowych, natomiast 5% nie określiło o jaki konkretnie wpływ chodzi.

Wykres nr 18.

Źródło: badania własne.

Ankietowani w większości nie widzą wpływu ludności żydowskiej na sprawy regionu (81,6%). Osób, które widzą taki wpływ, jest 18,4%. Większość respondentów, którzy opowiedzieli się za występowaniem wpływu na regiony Polski, odnosiła je do kwestii spornych co do cmentarzy żydowskich, synagog oraz ich stanu.

Diagram nr 18.

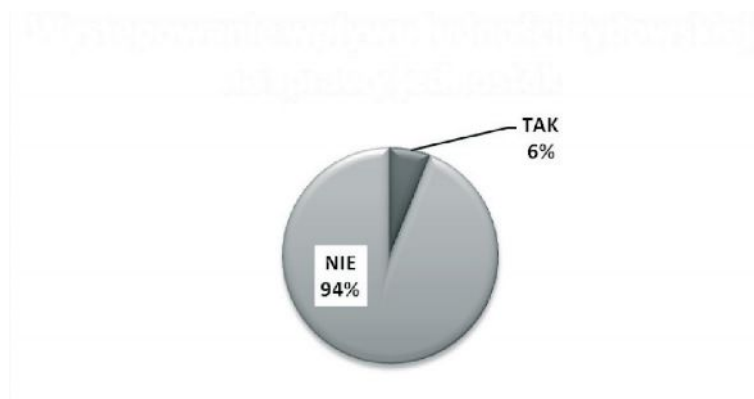
Źródło:
własne.

Występowanie wpływu ludności żydowskiej na sprawy regionu badania

Zdecydowana większość respondentów - 94% uważa, że ludność żydowska nie ma wpływu na sprawy jednostek, natomiast 6% twierdzi, że takowy wpływ ma. Ankieterzy nie określili o jaki wpływ chodzi.

Diagram nr 19.

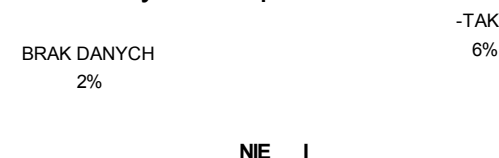
Występowanie wpływu ludności żydowskiej na sprawy jednostek

Źródło: badania własne.

Ankieterzy w ilości 92% odpowiedzieli, że ludność żydowska nie ma jakiegokolwiek wpływu na ich życie, natomiast 6% studentów go zauważa. Odpowiedzi nie udzieliło 2% pytanych. Wpływ na poszczególnych respondentów dotyczył ich zainteresowań związanych z historią, judaistyką oraz pisaniem prac dyplomowych.

Diagram nr 20.

Występowanie wpływu ludności żydowskiej na życie respondenta

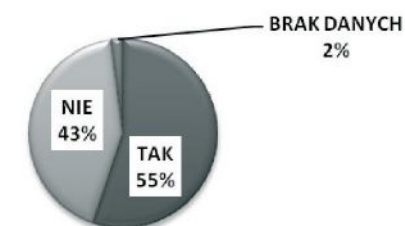

Źródło: badania własne.

Ponad połowa respondentów – 54% przyznała, że zna żartobliwe określenia na osoby pochodzenia żydowskiego, większość z nich przyznała, że pochodzą z dowcipów, lecz woli ich nie przytaczać. Nie zna takich określeń 42% ankieterów, natomiast 2% nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Diagram nr 20.

Znajomość żartobliwych określeń osób pochodzenia żydowskiego

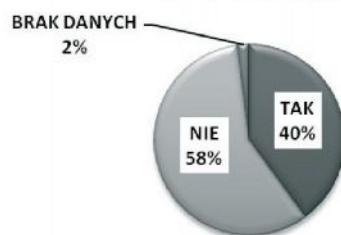
Źródło: badania własne.

Stosunek Żydów do Polaków i odwrotnie:

Ponad połowa respondentów (58%) biorących udział w badaniach określa, że ludność żydowska nie posiada żadnego szczególnego stosunku do ludności polskiej. Druga grupa ankieterów w ilości 40% twierdzi, iż taki stosunek istnieje. Odpowiedzi na pytanie nie udzieliło 2% respondentów.

Diagram nr 21.

Występowanie szczególnego stosunku Żydów do Polaków

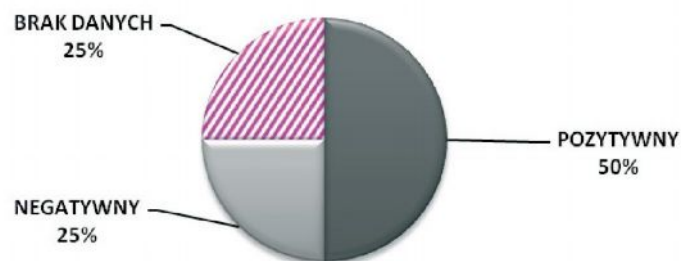

Źródło: badania własne.

Wśród ankietowanych którzy uważają, że istnieje szczególny stosunek Żydów do Polaków 50% twierdzi, że jest to stosunek pozytywny zaś 25% z nich twierdzi, że to stosunek negatywny. Taka sama liczba studentów nie sprecyzowała odpowiedzi z poprzedniego pytania.

Diagram nr 22.

Szczególny stosunek Żydów do Polaków

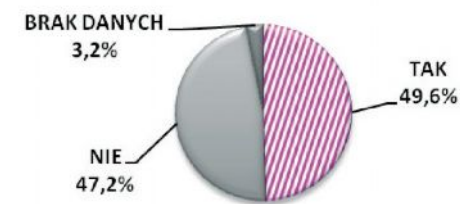

Źródło: badania własne.

Odmienne kształtuje się rozkład procentowy pośród respondentów w kwestii szczególnego stosunku Polaków do Żydów. Większość stanowiąca 49,6% określiła, że takowy stosunek istnieje, natomiast 47,2% respondentów szczególnego stosunku nie określiło. Odpowiedzi na pytanie nie udzieliło 3,2% ankietowanych.

Diagram nr 23.

Występowanie szczególnego stosunku Polaków do Żydów

Źródło: badania własne.

Większość respondentów uznała, że Polacy mają negatywny stosunek do Żydów - 63%. Pozytywny stosunek określił co dziesiąty badany student. Odpowiedzi nie udzieliło 27% ankietowanych.

Diagram nr 24.

Szczególny stosunek Polaków do Żydów

POZYTYWNY

Źródło: badania własne.

Prezentacja wyników badań:

Badania ankietowe objęły 250 osób studium w trybie dziennym na Wydziale Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowicza w Zamościu. Wiek respondentów dotyczył studentów z przedziału od 19 do 28 lat. Najwięcej osób miało 21 lat, stanowiący grupę, której odsetek wynosił 24,8%. Wśród osób rozwiązujących kwestionariusz ankiety przeważającą liczbę stanowiły kobiety, których było 62%, na-

tomiast mężczyźni 38%. Największa część studentów uczęszczała na II rok studiów pierwszego stopnia stanowiąc 32% z ogółu badanych. Większość ankietowanych zadeklarowała wyznanie katolickie tj. 73%. Dochód gospodarstwa domowego największej liczby respondentów zawierał się w przedziale od 3000 zł i więcej - takiej odpowiedzi udzieliło 28% osób. Głównym miejscem zamieszkania ankietowanych były miasta powyżej 50 tys. mieszkańców, pochodzi z nich 33,8% respondentów.

Bezpośrednią znajomość osób pochodzenia żydowskiego wykazało w badaniu 62% opiniodawców. 85% spośród badanych osób zna Żyda w sposób niebezpośredni. Respondenci swoje opinie na temat osób narodowości żydowskiej, których nie znają osobiście, czerpią głównie z mediów - to źródło informacji wskazało 70% osób. Interakcja w postaci, np. rozmowy zaistniała pomiędzy osobami pochodzenia żydowskiego u 66% ankietowanych. Studenci identyfikowali Żydów dzięki temu, że ci się przedstawili – 53,6% oraz w 50% przypadków na podstawie cech wyglądu zewnętrznego. Połowa z respondentów ma trudności z jednoznacznym określeniem czy mają do czynienia z osobą pochodzenia żydowskiego. 38% opiniodawców uważa, że Żydzi nie mają żadnych powodów, aby zatajać swoje pochodzenie, ale jednocześnie 21% studentów uważa, że wciąż istnieją ku temu uzasadnione przesłanki. 72% respondentów uważa, że Żydzi najczęściej mieszkają w miastach. Pierwszym skojarzeniem ze słowem „Żyd” dla 30% badanych jest termin „Holokaust”. W przypadku, kiedy musieliby zastąpić słowo „Żyd” innym określeniem 40,4% z ankietowanych odwołało się do religii nazywając taką osobę „Judaistą”. Według opiniodawców najbardziej charakterystycznymi cechami wyglądu zewnętrznego Żydów jest: zarost - 75,2% osób udzieliło takiej odpowiedzi, charakterystyczne rysy twarzy – 55,6% osób wybrało ten atrybut oraz schludny wygląd, który jest drugą cechą charakterystyczną według 37,2% ankietowanych. Religijność jest najczęściej wybieranym aspektem poglądów Żydów określonym przez 86% studentów. Na charakter osób żydowskiego pochodzenia składają się atrybuty z największą liczbą wyborów wskazanych przez ankietowanych: przedsiębiorczość – 71,2%, oszczędność – 63,2%, inteligencja 52,8%.

88% respondentów spotkało się z negatywnym wydźwiękiem, czy obelżywym ładunkiem emocjonalnym słowa „Żyd”. Według 37% z nich użyte zostało to słowo podczas kłótni, często dotyczących kwestii finansowych, 27% respondentów słyszało podczas żartów oraz 21% ankietowanych w mediach a zwłaszcza w Internecie. Do znajomości żartobliwych określeń osób narodowości żydowskiej przyznało się 54% badanych, których źródłem, jak ocenili są dowcipy.

Sytuacja w której respondenci mieliby możliwość decyzji (70,4%) opiniodawców zaakceptuje szefa pochodzenia żydowskiego, 86% sąsiada o takim pochodzeniu, znajomego – Żyda zaakceptuje 81% ankietowanych, przyjaciela natomiast 73,6%, jako

członka dalszej rodziny 68,8% badanych oraz 51,6% respondentów zaakceptuje pochodzenie żydowskie członka najbliższej rodziny.

Badani studenci w liczbie 62% określili, iż nie zauważają wpływu Żydów na życie publiczne. 49,2% opiniodawców uznało, że ludność żydowska wywiera wpływ na losy świata. Najczęściej pojawiającymi przykładami tego stanu rzeczy (45%) są działania żydowskiego lobby w USA. Spośród wszystkich respondentów 22,8% zauważa wpływ Żydów na sprawy Polski, zwłaszcza na scenie politycznej (55%) oraz w gospodarce (30%). Poszczególne regiony Polski są strefą wpływów Żydów według 18,4% studentów. Istnienie jakiegokolwiek oddziaływania ludności żydowskiej na poszczególne jednostki postrzega 6% opiniodawców. Na własne życie takowy wpływ odczuwa również 6% badanych, rozpatrując go jako związany z ich zainteresowaniami.

40% ankietowanych stwierdziło, że Żydzi posiadają szczególny stosunek do Polaków, połowa z nich uważa, iż jest on pozytywny, a 25% określa go jako negatywny. Niespełna połowa respondentów (49,6%) określa stosunek Polaków do Żydów jako szczególny, jednocześnie 63% z nich określa go jako negatywny a 10% jako pozytywny.

Weryfikacja hipotez badawczych:

Hipoteza główna: Studenci wybranych uczelni wyższych Lublina i Zamościa mają pozytywną opinię na temat Żydów. Hipoteza potwierdziła się. Pierwszym skojarzeniem ze słowem „Żyd” są określenia związane z religią i zagładą ludności żydowskiej, podobnie w przypadku wskazania synonimu słowa „Żyd” największa liczba osób wskazała określenia związane z religią i narodem. Opinia respondentów na temat wyglądu koncentruje się wokół cech, mimo że tendencyjnych to jednak pozytywnych. Dopelnieniem są odpowiedzi studentów dotyczące akceptacji Żydów na określonych miejscach w ich życiu. Większość opiniodawców deklaruje akceptację osoby żydowskiego pochodzenia jako szefa, sąsiada, znajomego, przyjaciela, członka dalszej oraz bliższej rodziny.

Hipoteza poboczna nr 1 potwierdziła się. Największa liczba respondentów określała wygląd, poglądy i charakter Żydów w pierwszej kolejności na podstawie pozytywnych cech (wykresy nr 10, 11, 12).

Hipoteza poboczna nr 2 potwierdziła się częściowo. Studenci największy wpływ ludności żydowskiej odnoszą do spraw w skali światowej, jako że wskazało go niecałe 49% respondentów (diagram nr 14), w pozostałych kwestiach nieznacznie przeważał pogląd o braku wyraźnego wpływu Żydów na sprawy Polski, jej regionów, jednostek, jak i konkretnych opiniotwórców (diagramy nr 17, 18, 19, 20).

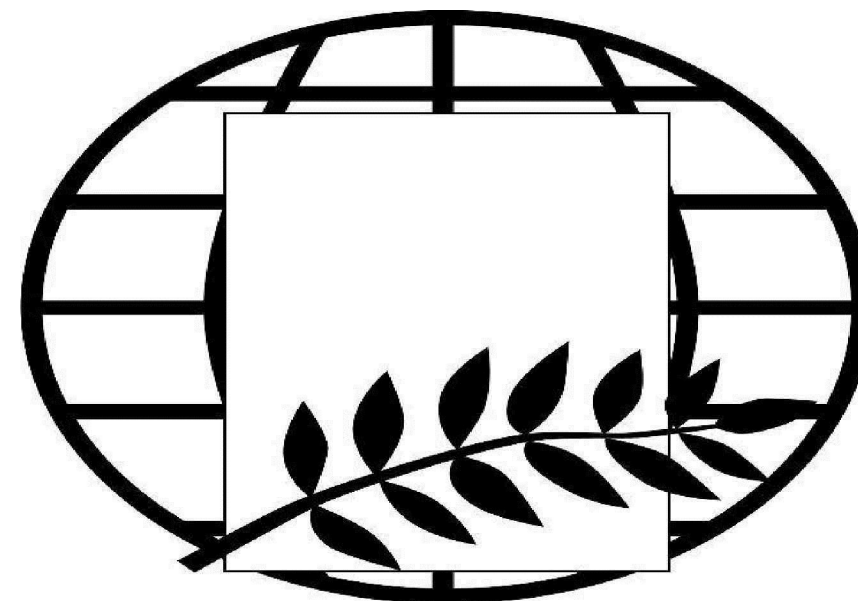
Hipoteza poboczna nr 3 potwierdziła się. Większość studentów miała do czynienia z negatywnym użyciem terminu „Żyd” np. podczas kłótni (diagram nr 8, wykres

nr 13). Podobnie w przypadku żartobliwych określeń ludności żydowskiej, z którymi większość ankietowanych miała styczność (diagram nr 20).

Hipoteza poboczna nr 4 nie potwierdziła się. Większość respondentów ocenia stosunek Polaków do Żydów jako negatywny (diagramy nr 23, 24), jednocześnie w przeważającym stopniu wskazując stosunek Żydów do Polaków jako pozytywny (diagramy nr 21, 22).

Aneks

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

Drodzy Państwo

Jestem studentem II roku Studiów Uzupełniających Magisterskich kierunku Stosunki Międzynarodowe na Uniwersytecie Marii Curie Skłodowskiej.

Zwracam się do Państwa z uprzejmą prośbą o wypełnienie niniejszego kwestionariusza ankiety. Wyniki zgromadzone dzięki tej ankiecie pomogą mi w napisaniu pracy dyplomowej i zostaną w niej wykorzystane. Zapewniam, że ankieta jest w pełni anonimowa, a jej wyniki służą jedynie celom naukowym.

Z góry dziękuję za poświęcony czas na wypełnienie ankiety.

1. Czy zna osobiście Pan/i kogoś o narodowości żydowskiej?

- a) tak
- b) nie

2. Czy zna Pan/i kogoś kto jest narodowości żydowskiej, nie osobiście, ale w jakiś inny sposób np. z mediów czy przez znajomych?

- a) tak
- b) nie

jeśli nie, proszę przejść do pyt. nr 3

Jeżeli zna Pan/i kogoś kto jest narodowości żydowskiej, ale nie osobiście to w jaki inny sposób go Pan/i poznał/a? (odpowiedź proszę zaznaczyć znakiem „x” w odpowiednim miejscu.

	TAK	NIE
Znam go z mediów		
Znam go przez znajomych		
Znam go poprzez uczelnie/prace		
Znam go poprzez koło zainteresowań/klub hobbystyczny itp.		
Znam go poprzez przebywanie w tych samych miejscach np. sklep, kawiarnia itp.		

3. Czy miała miejsce jakakolwiek interakcja między Państwem a osobą narodowości żydowskiej np. dyskusja, jednostronne przedstawienie poglądów itp.?

- a) tak
- b) nie

4. Na podstawie jakiej cechy rozróżnia Pan/i że dana osoba jest narodowości żydowskiej?

- a) wygląd zewnętrzny np. ubiór, fryzura itp.
- b) sposób wypowiedzi
- c) osoba została przedstawiona jako Żyd
- d) specyficzne zachowanie
- e) poglądy jakie wyrażała f)inne(proszę wymienić).....

5. Czy uważa Pan/i że obecnie łatwo jest określić, że mamy do czynienia z osobą na rodowości żydowskiej?

- a) tak
- b) nie
- c) trudno powiedzieć

6. Czy uważa Pan/i, że Żydzi obecnie starają się z jakichś powodów ukryć swoją toż samość?

- a) tak
- b) nie
- c) trudno powiedzieć

7. Proszę napisać pierwsze skojarzenie związane ze słowem „Żyd”.

.....

8. Proszę zastąpić słowo „Żyd” innym słowem.

.....

9. Proszę wymienić cechy charakterystyczne dla Żyda. (możliwe jest zaznaczenie do wolnej liczby odpowiedzi)

Wygląd

- a) schludny wygląd
- b) niechlujny wygląd
- c) wysoki
- d) niski
- e) z zarostem (broda, pejsy)
- f) bez zarostu
- g) kolory stroju jednolite i stonowane h) strój kolorowy, niezuniformizowany
- i) z charakterystycznymi rysami twarzy np. nos j) bez charakterystycznych rysów twarzy k) inne (proszę wymienić).....

Poglądy

- a) religijny
- b) niereligijny
- c) nacjonalistyczny
- d) kosmopolityczny
- e) inne (proszę wymienić).....

Cechy charakteru

- a) uczciwy
- b) nieuczciwy
- c) przedsiębiorczy
- d) mało przedsiębiorczy
- e) otwarty w kontaktach z innymi nacjami
- f) zamknięty w kontaktach z innymi nacjami
- g) oszczędny h) rozrzutny i) tolerancyjny j) nietolerancyjny k) cierpliwy l) niecierpliwy ł) wrażliwy m) niewrażliwy n) skromny o) nieskromny p) poważny r) wesoły s) inteligentny t) nieinteligentny u) inny (proszę wymienić)

10. Czy według Pana/i Żydzi najczęściej mieszkają w:

- a) mieście
- b) na wsi
- c) nie wiem

11. Czy spotkał się Pan/i z określeniem „Żyd” w sensie negatywnym np. obelgi.

- a) tak
- b) nie jeśli tak, proszę podać okoliczności.....

12. Czy jeśli mieliby Państwo możliwość decyzji to:

- a) czy Żyd mógłby być Pani/Pana szefem?
- tak
- nie

b) czy Żyd mógłby być Pani/Pana sąsiadem?

274

- tak
- nie

c) czy Żyd mógłby być Pani/Pana znajomym?

- tak
- nie

d) czy Żyd mógłby być Pani/Pana przyjacielem?

- tak
- nie

e) czy Żyd mógłby być członkiem Pani/Pana dalszej rodziny?

- tak
- nie

f) członkiem Pani/Pana bliższej rodziny np. małżonek/nka, zięć, synowa?

- tak
- nie

Jeśli chociaż raz w tym pytaniu zaznaczyli Państwo odp. „nie” proszę o uzasadnienie

13. Czy często zauważa Pan/i wpływ Żydów w mediach, życiu publicznym?

- a) tak
- b) nie jeśli tak, proszę sprecyzować jak często.....

14. Czy zauważa Pan/i aktywny wpływ ludzi narodowości żydowskiej na sprawy świata?

- a) tak
- b) nie jeśli tak, to w jaki sposób?

14.1. Czy zauważa Pan/i aktywny wpływ ludzi narodowości żydowskiej na sprawy Polski?

- a) tak

- b) nie
jeśli tak, to w jaki sposób?
- 14.2. Czy zauważa Pan/i aktywny wpływ ludzi narodowości żydowskiej na sprawy regionu?
a) tak
b) nie jeśli tak, to w jaki sposób?
- 14.3. Czy zauważa Pan/Pani aktywny wpływ ludzi narodowości żydowskiej na sprawy poszczególnych jednostek?
a) tak
b) nie jeśli tak, to w jaki sposób?
15. Czy odczuwa Pan/i jakikolwiek wpływ Żydów na swoje życie?
a) tak
b) nie jeśli tak, to jaki to jest wpływ?
16. Czy zna Pan/i jakieś żartobliwe określenia osoby pochodzenia żydowskiego?
a) tak
b) nie jeśli tak, proszę je wymienić.....
17. Czy Żydzi mają jakiś specjalny stosunek do Polaków?
a) tak
b) nie jeśli tak, to jaki?
18. Czy Polacy mają jakiś specjalny stosunek do Żydów?
a) tak
b) nie jeśli tak, to jaki?
19. Jaka jest Pan/i płeć?
a) kobieta
b) męczyzna
20. Jaki jest Pan/i wiek?

21. Jakie jest Pana/i wyznanie?
.....
22. Na którym roku Pan/i obecnie studiuje?
.....
23. Jaki jest dochód w Pana/i rodzinie?
a) do 1000 zł
b) od 1001zł do 2000 zł
c) od 2001zł do 2500 zł
d) od 2501 zł do 3000zł
e) powyżej 3000 zł
24. Gdzie Pan/i mieszka?
a) Wieś
b) Miasteczko do 20 tys .
c) Miasto powyżej 20 tys do 50 tys.
d) Miasto powyżej 50 tys.

Serdecznie dziękuję za poświęcony czas.

Jews in the opinion of students from Lublin and Zamość

The overall aim of this article is to provide a better understanding of the Polish -Jewish relations, placing emphasis on the Polish attitudes towards the Jewish people. The studies are created on the basis of answers received by the specific group of re-spondents comprised of students. The total number of the engaged respondents in this quantitative analysis is 250.

The research method used to gather information is a questionnaire which contains a total of 24 questions. The study provides data on the social cognition of Polish - Jewish relations and contributes to a better understanding of the development of respondents' judgments and opinions about the Jews.

This paper discusses a variety of research problems, inter alia, historical, political, economic, and social issues with regard to the public perception of the Jewish people. The first main research problem is related to the identification of the source of opinion about the Jews. The second one concerns the characteristics on which one recognizes a Jew. The last research question is whether the respondents notice specific relations between the Jews and the Poles, and if the answer is positive, the respondents are to determine them.

In order to present the research results in a graphic way, the reader is provided with graphic representations of the subject matter. Both bar charts and pie charts aim to depict how big the different parts of a total number of responses are, which are also proportional to the quantity of the rest of responses obtained through the survey.

Joanna Krauze (Lublin/ Zamość)

Mity historyczne w kształtowaniu tożsamości izraelskiej

Wprowadzenie:

Społeczeństwo izraelskie w momencie powstania państwa w 1948 roku było konglomeratem złożonym z imigrantów przybywających z różnych części świata. W celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania nowego państwa, ważne było odnalezienie i ukształtowanie idei, do których każdy obywatel mógłby się odwoływać i z którymi miałby się utożsamiać. Nowopowstałe społeczeństwo było zatem do pewnego stopnia tworem sztucznym, opartym na pamięci o wydarzeniach urosłych do rangi mitów narodowych oraz na wykreowanych ideach.

W niniejszym opracowaniu przedstawione zostaną główne wydarzenia historyczne, do których odwoływało i (w niektórych przypadkach) odwołuje się społeczeństwo izraelskie - bitwa o Masadę, bitwa w Tel Chaj, bitwa o niepodległość 1948 roku oraz Szoa¹. Wydarzenia te zostaną opisane z perspektywy historycznej przy jednoczesnym zaprezentowaniu procesu mitotwórczego związanego z ich utrwalaniem w zbiorowej pamięci narodu. Z tego opisu wyłoni się model obywatela, do jakiego miało dążyć nowe społeczeństwo. Ponadto podjęta zostanie próba przedstawienia jak ukształtowana w ten sposób pamięć i świadomość wpłynęła na autowizję tego społeczeństwa oraz jego kolejnych pokoleń.

Na koniec zaś dokonana zostanie refleksja nad współczesnym, a więc w znacznej mierze ukształtowanym już, społeczeństwem izraelskim poszukując odpowiedzi na następujące pytania: czy przedstawione mity są wciąż żywe w pamięci zbiorowej i czy mają wpływ na tożsamość narodową? Jakie wydarzenia zajmują główne miejsce w pamięci współczesnego społeczeństwa? Jaki model obywatela kształtuje współczesne państwo?

Rozpoczynając rozważania nad zmitologizowaną percepcją wydarzeń historycznych w świadomości społecznej, należy sprecyzować pojęcie mitu historycznego czy też politycznego, zastanowić się nad uwarunkowaniami procesu mitotwórstwa

¹ Z hebr.: katastrofa. Słowo to odnosi się do Zagłady Żydów europejskich w czasie II wojny światowej. Znaczeniowo jest przeciwstawiane powszechnie używanej nazwie Holokaust, która zdaniem izraelskich badaczy nie oddaje istoty tej tragedii - z gr. *holokaust* oznacza ofiarę całopalną, co budzi sprzeciw ze względu na jej dobrowolny charakter.